

**OPETUSTOIMEN JA VARHAISKASVATUKSEN
TURVALLISUUS -OPAS**

Toteutetun käytännön nimi

Opetustoimen ja varhaiskasvatuksen turvallisuus -opas

Kokonaisuus, johon toteutettu käytäntö liittyy

Turvallisuuden tunteen lisääminen
Rikoksien estäminen ja vähentäminen
Onnettomuuksien estäminen
Lasten ja nuorten turvallisuuden parantaminen
Julkisten tilojen turvallisuus

Mistä käytäntö sai alkunsa, kauan se on ollut käytössä ja miksi sille oli tarvetta?

Opasta on ryhdytty kokoamaan Jokelan koulusurmien jälkeen 2007. Kyseessä on jatkuvasti päivitettävä sivusto. Sivuston tarve perustuu siihen, että se helpottaa paikallisella tasolla turvallisuuden suunnittelua ja johtamista.

Ketkä osallistuivat käytännön kehittämiseen ja toimeenpanoon?

Opetushallituksen asiantuntijat, joiden vastuualueisiin kuuluvat turvallisuuteen liittyvät asiat. Tarpeen mukaan yhteistyötä tehdään muiden asiantuntijoiden kanssa Opetushallituksen sisällä ja ulkopuolella.

Miten käytäntö toteutettiin?

Sivusto on toteutettu yhteistyönä Opetushallituksen asiantuntijoiden ja ulkopuolisten asiantuntijoiden kanssa.

Kuinka paljon ja millaisia kustannuksia aiheutui käytännön toteuttamisesta?

Käytännöt toteutettiin virkatyönä.

Voiko käytännöllä sanoa olleen konkreettisia tuloksia ja vaikutuksia?

Oppaan aineistot helpottavat paikallista turvallisuuden suunnittelutyötä ja säästävät näin aikaa ja rahaa paikallisen tason toimijoilta.

Olisiko jotain voitu tehdä paremmin tai eri lailla? Mikä oli erityisen haasteellista?

Kyseessä on laaja kokonaisuus, joten aineiston päivittäminen ja ajan tasalla pitäminen on osin haasteellista, mutta samalla olennaisen tärkeää.

Mahdollisen jatkotyön kuvaus

Oppaan muokkaaminen yhä paremmin digitaaliseen ympäristöön sopivaksi ja helppokäyttöiseksi. Oppaan jatkuva päivittäminen tarpeen mukaan.

Muuta huomioitavaa

Lisätietoja

Opetushallitus tarjoaa kasvatusta- ja koulutusalan toimijoille turvallisuuden suunnitteluun ohjeita ja malleja, joiden pohjalta paikalliset toimijat määrittelevät omat toimivat käytäntönsä lakisääteiset velvollisuudet huomioon ottaen. Opetushallituksen internet-sivuilla <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/opetustoimen-ja-varhaiskasvatuksen-turvallisuus> on julkaistu Opetustoimen ja varhaiskasvatuksen turvallisuus -opas, joka tarjoaa konkreettisia malleja kokonaisturvallisuuden suunnitteluun, riskien tunnistamiseen ja ennaltaehkäisyyn sekä suunnitelmien yhteensovittamiseen ja käyttöönottamiseen.

Kyseessä on jatkuvasti päivittyvä sivusto, joka on suunnattu varhaiskasvatukseen, opetuksen ja koulutuksen järjestäjille ja tuottajille, päiväkodin johtajille ja rehtoreille sekä päiväkotirakennusten ja koulujen omistajille ja ylläpitäjille.

Opas on laaja kokonaisuus, joka sisältää tietoa ja ohjeita useista teemoista: Oppaassa on perustietoa turvallisuuden eri osa-alueista: 1) fyysisestä, 2) sosiaalisesta, 3) psyykkisestä ja 4) pedagogisesta turvallisuudesta. Turvallisuuden johtamista tarkastellaan sivustolla useista eri näkökulmista. Kokonaisvaltainen turvallisuus syntyy kaikkien turvallisuuden osa-alueiden johtamisesta. Sivustolla esitellään 1) EduSafe-hankkeessa kehitetty kokonaisvaltaisen turvallisuuden malli, jonka avulla turvallisuuden hallinnasta tulee systemaattisempaa, yhteisesti jaettua toimintaa. Lisäksi tarkastellaan omina kokonaisuuksinaan 2) varhaiskasvatuksen, 3) yleissivistävän koulutuksen ja 4) ammatillisen koulutuksen turvallisuustyön organisointia ja johtamista. Erikseen käsitellään vielä 5) työsuojelun toimintojen organisointia ja johtamista sekä 6) turvallisuuden johtamisen keskeisiä yhteistyötahoja.

Sivustolle on koottu tietoa ja ohjeita keskeisistä paikallisesti laadittavista turvallisuuteen liittyvistä suunnitelmista ja asiakirjoista. Näitä ovat 1) varhaiskasvatuksen, opetuksen sekä oppilas- ja opiskeluhuollon suunnitelmat, 2) tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma, 3) työturvallisuuteen, -suojeluun ja -terveyteen liittyvät suunnitelmat sekä 4) pelastusturvallisuuteen liittyvät suunnitelmat. Sivusto sisältää myös mallin turvallisuuskansioista.

Kyseessä on opetustoimen ja varhaiskasvatuksen järjestäjien apuvälineeksi suunniteltu esimerkki asiakirjakokonaisuudesta, joka tukee yksiköiden turvallisuustyötä ja sen johtamista. Turvallisuuskansio-malli sisältää lakisääteiset asiakirjat, mutta myös laajasti hyviä käytäntöjä kokonaisturvallisuuden johtamiseksi. Kansio sisältää suunnitelmia, ohjeita, kunnossapito-ohjelmia sekä niihin liittyviä kunnossapitodokumentteja, tarkastuspöytäkirjoja, perehdytys-, harjoitus- ja koulutusdokumentteja sekä muita tarvittavia asiakirjoja. Pelastuslain ja -asetuksen sisältövaatimukset ovat turvallisuuskansiossa mukana ja näin ollen tätä mallia noudattamalla erillistä pelastussuunnitelmaa ei tarvitse olla.

Turvallisuuskansion mallilomakkeet on koottu pääosin Pirkanmaan seudun kuntien turvallisuussuunnitteluaineistosta ja THL:n materiaalista. Sivustolla on lisäksi avattu keskeisiä turvallisuuteen liittyviä käsitteitä ja termejä, listattu linkkejä muihin turvallisuuteen liittyviin sivustoihin ja materiaaleihin sekä nostettu esiin ajankohtaisia teemaan liittyviä uutisia Opetushallituksen verkkosivuilta.

Turvallisuusoppaan lisäksi Opetushallituksen verkkosivuille on koottu oma kokonaisuutensa teemasta Psykososiaalinen tuki äkillisissä kriiseissä (<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/perusopetus/opiskeluhoolto-ja-hyvinvointi/psykososiaalinen-tuki-akillisissa>). Aineisto sisältää tietoa ja ohjeita 1) kriiseihin varautumisesta, 2) psykososiaalisen tuen järjestämisestä sekä 3) jälkihoidosta. Sisältöjä voidaan paikallisella tasolla hyödyntää monella eri tavalla, kuten aiheeseen liittyvässä yhteisessä kouluttautumisessa tai oman oppimisympäristön kriisisuunnitelmaa laadittaessa ja päivitettäessä. Aineisto voi toimia tukena ja muistilistana koulussa tai oppilaitoksessa tapahtuneen äkillisen kriisin aikana. Lisäksi sitä voidaan hyödyntää ikään ja kehitykseen soveltaen myös oppilaille ja opiskelijoille turvallisuuteen, kriiseihin ja psykososiaaliseen tukeen liittyvässä

opetuksessa sekä kodin ja koulun kriiseihin liittyvässä yhteistyössä. Parhailtaan tekstejä ollaan päivittämässä opiskeluhoollon osalta.

Muut huomiot

Opetushallitus teki aiheesta internetisivuilleen uutisen, jota Opetushallitus jakoi sosiaalisessa mediassa. Päivityksessä kehoitettiin kouluja ja oppilaitoksia jakamaan hyvät käytäntönsä.

Keneltä tai mistä saa lisätietoa hankkeesta?

Etunimi: Kati

Sukunimi: Mikkola

Yritys / Organisaatio: Opetushallitus

Sähköposti: kati.mikkola@oph.fi

Puhelin: +358 29 533 1822

Verkkosivu: www.oph.fi

Some Facebook ja Twitter: Opetushallitus